

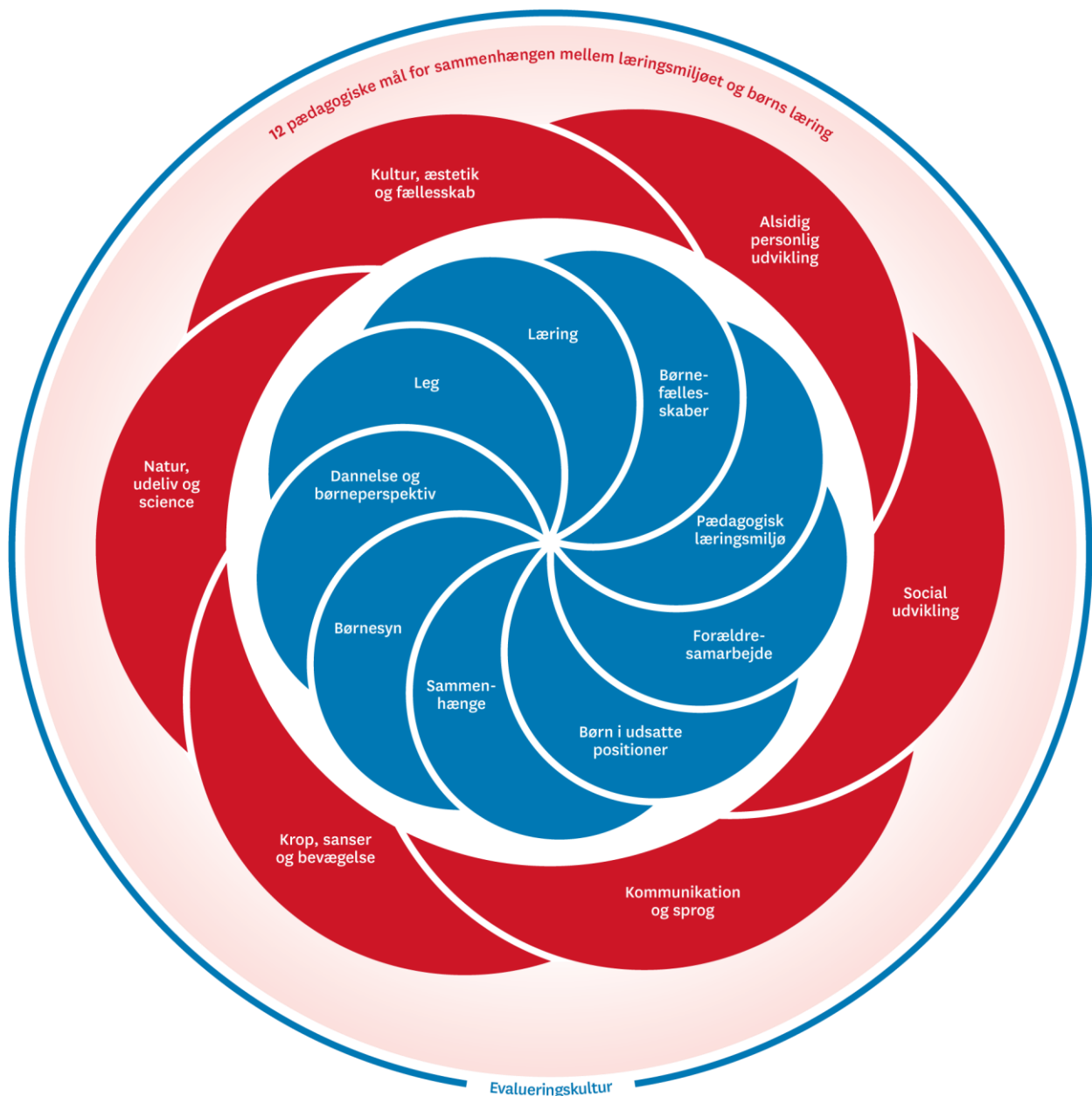
Pædagogisk læreplan for Spindegården 2019/2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Hvem er vi og hvordan arbejder vi med børns trivsel og udvikling?

Spindegården er en integreret selvejende daginstitution med ca. 120 børn i alderen 0-6 år og med 30 voksne.

Spindegården har åben kl. 06:45-17:00 alle hverdage og Spindegården ligger midt i et villakvarter ved Langgade St.

Spindegården har 3 vuggestuegrupper med 13-14 børn pr. stue og 4 børnehavegrupper med 18-22 børn pr. gruppe. Der er tilknyttet 3 voksne til hver stue tildeles både i vuggestuen og børnehaven. Vores hus er indrettet så vi arbejder på 3 etager, vi har 2 børnehave grupper i underetagen og 2 børnehave grupper på 2 sal og vuggestuen ligger i midten. Der arbejdes sammen på kryds og tværs af huset når det giver mening i forhold til børnesammensætningen, projekter eller andet.

Vores legeplads er inddelt med muligheder for forskellige lege; boldbur, sandkasser, cykelområde, fælles gyng, legehuse i vores kolonihave og diverse klatreredskeer. Ligeledes har vi et legepladsudvalg der har øje for hvad børnene er optaget af og hvordan vi kan optimere vores legeplads.

Vi har tilknyttet en bus som på skift kører børnehavebørnene i skoven til vores Skovhus i Skodsborg. Grupperne er afsted hver 4. uge på skift. Vuggestuen deltager med børn, når det giver mening i forhold til brobygning med børnehaven eller der er børn som har brug for andre oplevelser. Når vi er i skoven, er vores fokus, nærvær og ro omkring børnene og det er børnenes initierede lege vi følger og er nysgerrige på. Vi oplever et andet nærvær i vores relation til børnene, da der ikke er ydre forstyrrelser, så både børn og voksne glæder sig meget til deres skovuge.

Vi arbejder ud fra samme nationale og kommunale krav som de kommunale institutioner, men fordi Spindegården er en selvejende institution, har forældrebestyrelsen større indflydelse bl.a. ved ansættelse af leder og til at fastsætte faglige og økonomiske mål for institutionen.

Ligeledes kan vi selv forvalte vores økonomi og hvert år prioritere, hvad vi vil bruge vores midler på. Vi vægter vores arbejdsmiljø højt da vi mener at når vi som voksne trives så trives børn og forældre også. Vi har et tæt samarbejde med forældrebestyrelsen og inddrager denne i overordnet beslutninger, men også i det tætte og nære pædagogiske arbejde. Fremadrettet arbejder vi på, at forældrene skal kunne opleve, sig som værdifulde samarbejdspartner omkring deres børns trivsel og udvikling, men også at forældrene får øje på vigtigheden af at være rollemodel for alle børn i Spindegården. Vi har igennem en del år arbejdet med kommunikationen i hele huset og dette indebærer bl.a. at forældre og personale er forpligtet til at snakke omkring, hvis dette opstår, misforståelser eller andre kommunikative udfordringer. Der er klare forventninger omkring dette og vi italesætter altid overfor vores nye forældre hvorfor vi gør som vi gør i en given kommunikation.

Børne/menneske syn

Vores grundlæggende børnesyn og "kernen" i vores pædagogiske arbejde kan ses i mødet med børn og forældre, men også i mødet med hinanden i hverdagen som kollegaer og andre samarbejdspartner som kommer i huset. Har udgangspunkt i følgende;

- Åbenhed
- Nysgerrighed på hinanden og hinandens intentioner
- Anerkendelse

- Møder hinanden i dialogen på en ligeværdig måde
- Der skal være plads til alle, vi er lige meget værd i det store og lille fællesskab

Vi mener, at det enkelte barn skal udvikle sig individuelt og i fællesskabet. Barnet skal opleve sig som del af et stort fællesskab – Spindegården. Barnet skal opleve, at vi arbejder sammen og at alle har en værdi for at fællesskabet fungerer, og at barnets input er ligeså vigtigt som andres.

Vi arbejder hele tiden med at styrke børns egne oplevelser af sig selv og understøtter barnets egen udvikling i barnets tempo. Dette gør vi bl.a. på følgende måder;

- **Selvværd** arbejder vi med, ved at tage udgangspunkt i det enkelte barn og anerkende dets følelser, behov og hensigter
- **Medbestemmelse** har børnene når aktiviteter er selvvalgte og lystbetonede eller når pædagogiske planer viger for nuet, grundet input fra børnene. Yderligere delagtigeres børnene i deres hverdag i forhold til de planlagte aktiviteter og det respekteres hvis et barn giver udtryk for at ville noget andet
- **Selvhjulpemhed** er barnets mulighed for oplevelsen af at kunne mester og få indflydelse på eget liv. Gennem hverdagens rutiner har barnet mulighed for egen deltagelse, vi skaber tid til processen mere end målet
- **Fællesskab** er når vi indgår i en gruppe og bidrager med vores individuelle kompetencer, efter alder og personlig udvikling

Vi tilbyder børnene mange forskellige muligheder i hverdagen for at deltage aktivt og få betydningsfulde sociale kompetencer og erfaringer. Vi opfordrer børnene til at tage forskellige initiativer i løbet af dagen, så børnene udfolder sig som selvstændige, stærke og alsidige mennesker. Vi skaber muligheder for, at børnene oplever sig som værdifulde deltager samt medskabere af et socialt fællesskab.

Vi tror på, at når vi understøtter det enkleste barns selvværdsfølelse igennem dialog, nysgerrighed på barnet, dets følelser, nærvær i relationen og hjælp til at kunne fortælle om sig selv og egne behov, vil det enkelte barn opleve selvillid til at tro på sig selv og styrke barnets succesoplevelser i relationer både når det går godt, men også når barnet oplever konflikter så som indre eller ydre.

Læringsforståelse

"Børn profiterer, hvis de tidligt i livet oplever en udviklingsmæssig tilpasset pædagogik med lærende leg og moderat voksenstyring. Gevinsterne ses ikke blot ved selvkontrol og social adfærd, men også ved "hardcore" faglige færdigheder som forståelse af grundlæggende matematik, natur og sprog" (*Dion Sommer 2015*)

Med udgangspunkt i ovenstående som vi er inspireret af, vil vi udfolde hvilken læringsforståelse der danner grobund for vores pædagogiske arbejde.

Vi anser de første 3 år som de vigtigste i børns liv hvor børn skal lære allermest, efter de første 1000 dage tilegner børnene sig stadigvæk meget vigtigt viden og læring, dette brygges dog ovenpå det som er grundlagt. Børnene har meget der skal læres og mange kompetencer der skal erhverves, så når børnene forlader Spindegården er de klar til indlæring af specifikke færdigheder som dansk og matematik, men også så børnene er klar til at indgå i ligeværdige fællesskaber med tro på sig selv og med et udgangspunkt hvor børnene er nysgerrige, tålmodige, rummelige og stærke til også at modstå modgang.

Vores erfaring til siger, at børn kan ikke *ikke* lære. Alt hvad børnene beskæftiger sig med er et lærings- og udviklings rum og alle deres aktiviteter har værdi, uanset om det er børnenes initierede lege, inddragelse i dagens praktiske gøremål eller det er igangsatte aktiviteter. Børn lærer med alle deres sanser ved gentagelser, sansemotoriske oplevelser og ved at betragte og efterligne andre. Legen er børnenes primære læringsrum og vi vægter og respektere derfor børnenes leg. Vi understøtter børnenes leg ved at give plads til legen, plads til ro og indretter vores hus og legeplads med mange forskellige legearealer, så der er plads til forskellige lege.

I det daglige pædagogiske arbejde betyder det, at vi vægter:

- Leg og samvær imellem børn og voksen, hvor læringsprocessen hovedsagelig inspireres af det som børnene er optaget af
- Spontane pædagogiske tiltag og aktiviteter, hvor læringsprocessen inspireres af at det der er meningsfyldt lige nu
- Pædagogiske planlagte tiltag og aktiviteter, hvor vi som personale bevidst arbejder med at sætte læringsprocesser i gang
- At være nysgerrige på vigtigheden af en planlagt læringsproces, set i forhold til børnenes alder
- At være nysgerrige på hvordan aktiviteter og materialer opnår den ønskede læring hos børnene
- At være nysgerrige på børnenes adfærd og kognitive engagement, hvordan bygger brugen af materialer m.m. videre på den viden, interesse og erfaring børnene har
- At være nysgerrige på hvordan vi kan få "øje" på børnenes læring og deres succes ved at opnå denne. Hvilken information har vi som voksen fået om børnenes læring og hvordan arbejder/bygger vi videre på denne viden (dataindsamling)!!
- At få øje på de spontane læringsanledninger

Børn i udsatte positioner

Alle vores børn skal opleve at være en del af et socialt fællesskab, og børn med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Vi anerkender børnenes forskellige tilgange og understøtter det enkelte barn i deres udvikling. Vores mål med børn i udsatte positioner er, at vi tager udgangspunkt i barnets

oplevelser, så vi som voksne omkring barnet ikke "pådutter" barnet en normaliseret måde at anskue verden og tilgangen til andre mennesker på. Vores mål er følgende:

- At det enkelte barn er i bedst mulig trivsel
- At det enkelte barn oplever sig som værdifuld aktør i fællesskabet
- At det enkelte barn får den understøttende indsats som barnet evt. har brug for, hurtigst muligt
- At personalet arbejder ud fra fælles metodik til at reflektere, planlægge og evaluere deres praksis
- At samarbejdet er velfungerende imellem personale og forældre

Vi arbejder med "Alle – med" skemaer som er et kompetencehjul, vi starter med at udfylde på det enkelte barn i vuggestuen. Skemaet kommer hele vejen rundt om barnets udvikling og kompetencer i forhold til alder, og vi tager udgangspunkt i skemaet ved forældresamtaler. Skemaet følger barnet videre i børnehaven, og vi bruger ligeledes skemaet ved "overlevering" af barnet til fritidshjem/skole. Dette foregår naturligvis altid med forældrenes samtykke.

Leg

”Når vi leger, er det sjovt men også farligt ”

Citat - Neel og Ofelia

Det er nødvendigt at gøre sig umage for at noget går så let som en leg.

Børn véd af erfaring, at man er nødt til at gøre sig umage hvis noget skal være sjovt og farligt, og at en leg ikke kan fungere hvis man ikke tager dette alvorligt.

Vi tager børns frie leg meget alvorligt og vores holdning er, at børn i fri leg udvikler mange og vigtige kompetence. Fri leg er den vigtigste aktivitet, hvor børnene udvikler og vedligeholder deres personlige kompetencer. Vi mener, at børn i den frie leg træner;

- Ægte initiativ
- Ægte ansvarlighed
- Ægte passion
- Udholdenhed
- Impulskontrol
- Sociale grænser
- Opfindsomhed

Børn kan opleve at lege kan være svære og her er de voksnes rolle meget vigtigt, vi skal være gode rollemodeller i en leg og det kan være svært, da vi som voksne kan have glemt

at lege, så vi øver os i legen sammen med børnene at være tilstede og vise, at vi også gør os meget umage. Vi oplever, når vi er i skoven med børnene, at legen kan få en anden "karakter", mere fri og kreativ, vi oplever, at naturen åbner op for nogle muligheder som børnene griber med en naturlig nysgerrighed og lyst til at lege nye lege. Hvis vi har nogle børn som kan have svært ved at lege/indgå i leg kan vi evt. hjælpe dem ved bl.a.;

- At være den der faciliterer en leg
- At skabe rum for mindre lege grupper
- Bruge vores lokalmiljø til at ændre på rummet i forhold til en leg
- Vise ægte passion for børnenes initiativer og udfolde disse
- At hjælpe børnene med at have kontrol over impulser i en leg og have respekt for de sociale grænser
- Vi inddrager forældrene i vores overvejelser og giver bud på hvordan forældrene hjemme kan hjælpe barnet i en leg, evt. med legekammerater eller alene

Forældresamarbejde

Forældre og personale indgår i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns udvikling og trivsel, men også med et forpligtende samarbejde i forhold til fællesskabet. Vi oplever forældrene som en meget stor ressource i forhold til samarbejdet og vil fremadrettet samskabe en kultur i Spindegården hvor vi alle bidrager ligeværdigt til "det gode børneliv".

Vores fælles mål er, at børnene trives bedst muligt som enkelt individ, men også trives i fællesskabet.

Vi har i forældrebestyrelsen defineret de værdier og særkende som vi er enige om er noget særligt for Spindegården, yderligere arbejder vi på at inddrage den resterende forældregruppe på forskellige måder. Ligeledes er der et ønske om en kommunikationsstrategi, så alle forældre oplever den samme skriftlige form for kommunikation.

Som udgangspunkt er nedstående beskrevet i punktform hvordan vi p.t. arbejder med forældresamarbejdet og dette vil løbende blive revurderet;

- Vi har en åben og anerkende dialog i hverdagen
- Vi laver fælles handleplaner ved barnets start og ved overgange
- Vi informerer om barnets hverdag, mundtligt og digitalt
- Vi inddrager altid forældrene i vores overvejelser omkring det enkelte barns trivsel
- Vi afholder forskellige faste traditioner i løbet af året tildeles i hele huset, men også på de enkelte stuer, hvor vores snakke forløber lidt anderledes
- Da vi er selvejende, har forældrebestyrelsen større råderum og beslutningskompetence i forhold til pædagogik, økonomi, ansættelse og afskedigelse af personale. Arbejdet i forældrebestyrelsen består af respekt og gensidig tillid for hinandens forskellige kompetencer og roller.

Sammenhænge/overgange

Vi er i gang med at opsamle den viden vi har i institutionen omkring overgange. Her tænker vi både mikro og makro overgange og en overordnet sammenhæng, og har fået øje på, at vi har brug for, at være mere skarpe på en sammenhængende pædagogisk tilgang. De tre faglige fyrtårne der er i Spindegården, har til et personale møde udarbejdet noget materiale der skal arbejdes med, så vi kan blive mere tydelige omkring vores interne overgange og sammenhænge.

Vi kan beskrive de overgange som vi har gennemgået og som vi ved fungere og giver mening for alle:

Den vigtigste overgang er den første som er fra **hjem til vuggestue**. Her prioriterer vi at skabe tillid og tryghed og dette gælder både forældrene og børnene. Vi griber det bl.a. på følgende måde;

- Vi kontakter forældrene og aftaler hvordan vi gør den første dag, hvilke forventninger der er og hvordan vi overordnet set, mener en god indkøring er

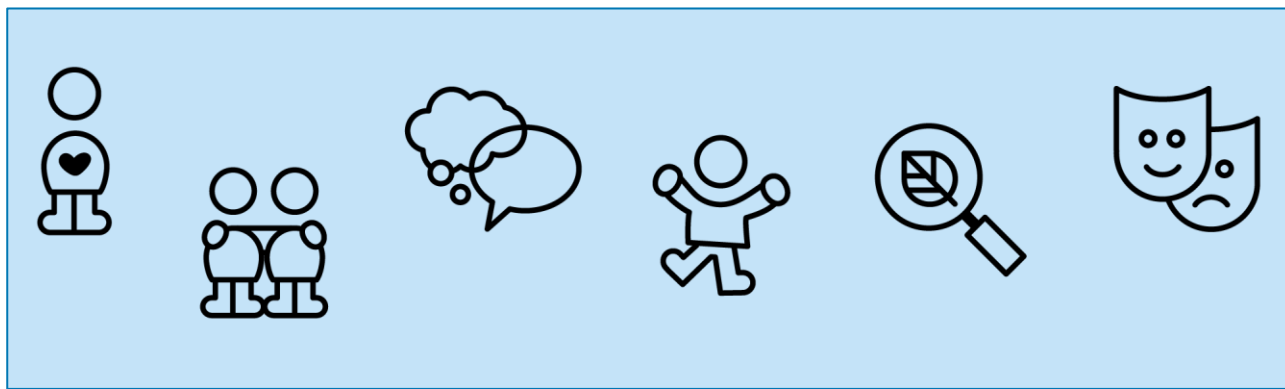
- Vi afholder samtale den første dag med forældrene, hvor de kan "klæde" os på til at lærer deres barn at kende og hvor der tales om mange praktiske ting
- Vi bruger den tid som barnet har brug for og lader os ikke stresse af hvis barnet har brug for mere tid til at "lande" i vuggestuen, men går i dialog med forældrene og lægger en plan
- Vi rummer den usikkerhed vi kan opleve, at forældrene kan have og hjælper dem med at sige det højt så der kan arbejdes med denne

Den anden overgang er fra **vuggestue til børnehaven**. I denne overgang har vi ligeledes fokus på hvordan børnene oplever den store verden og igen er der fokus på tillid og tryghed;

- Inden start i børnehaven har der været afholdt et trekant møde hvor forældre, personale fra vuggestuen og børnehaven deltager. Her vidensoverdrages barnet fra vuggestuen til børnehaven og fra hjem til børnehaven
- Barnet besøger børnehaven med en tryk voksen fra vuggestuen, så meget det kan lade sig gøre og tager også med i skoven mindst en gang
- Når vi ved på hvilken stue barnet skal være i børnehaven, begynder det pågældende personale at snakke med børnene, når de møder dem rundt i huset, så børnene langsomt vænner sig til dem
- Der laves billeder af børnene og disse sættes på den tavle der bruges til at visualiser ugens forløb, så alle børn kan se hvem der starter i børnehaven og hvornår

En tredje meget stor overgang er når børnene er på vej i **skole**, her er fokus også på tryghed og tillid. Børnene skal have tillid til, at de voksne hjælper dem, med den svære overgang det kan være, at skulle væk fra noget som har været en del af børnenes liv i mange år. Vi arbejder med dette på mange måder, men overordnet set på nedenstående måde;

- Der afholdes et fyraftensmøde med forældrene til vores store gruppe i september/oktober, her orienteres der bl.a. om hvilke forventninger der er til børnenes kompetencer når de starter i fritidshjem og hvordan vi fremadrettet vil arbejde med børnene. Her kan der nogle gange inviteres en voksen fra en skole til at fortælle om hvordan de modtager børnene
- Der planlægges i juli/august hvordan forløbet skal være i storegruppen, hvilke kompetencer der skal arbejdes med (det er afhængig af gruppens sammensætning) og der er altid 4 pædagoger på gruppen
- Der sendes individuelle skemaer ud til forældrene september/oktober som danner udgangspunkt for en samtale omkring forældreinddragelse og hvordan forældrene kan være med til at styrke deres barn
- Der arbejdes med faste traditioner i storegruppen
- Der er besøg på skolerne, dog ikke alle, da vi "leverer" børn til 7 skoler i Valby

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I spindegården arbejder vi med at inddrage børnene i dagens daglige rutiner, så alle børnene har forskellige muligheder for at kunne deltage i det store og mindre fællesskab, så børnene oplever sig selv som værdifulde og ligeværdige. Vi anser de daglige rutiner som vigtige, især fordi der er mange gentagelser, så børnene kan opleve tryghed i at øve sig og opnå en færdighed. Dette kan være motorisk, socialt, sprogligt eller i styrkelse af barnets selvhjulpethed. I alle de læringsanledninger vi oplever igennem dagen, sammen med børnene, tager vi udgangspunkt i det enkelte barn og understøtter dette, vi bliver kloge på barnets læringspotentiale når vi er i forskellige anledninger tildeles både strukturerede og "fire" læringsmiljø. Og bruger denne data fremadrettet til at hjælpe det enkelte barn til bedre, at kunne håndtere de udfordringer der måtte være i forhold til barnets egne kompetencer.

Vi tilrettelægger bl.a. vores arbejde så børnene er aktive i forhold til at hente mad i køkkenet, præsentere denne for de andre børn, og dække bordene. Her arbejdes der med motorikken, det at kunne koncentrere sig – at høre efter hvad maden indeholder og videregive dette til de andre børn. Børnene er meget stolte når de har præsenteret for deres venner hvad de skal spise og når de har husket det. Vi understøtter børnene løbende med at hjælpe hinanden, og støtter børnene når det bliver svært, at huske – hvad var det nu lige vi skulle spise, eller at sige noget højt foran de andre børn. Vi italesætter fællesskabet og at vi hjælper hinanden, det gør vi bl.a. når vi er færdige med en leg eller med at spise, vi siger højt "hvad tager du for fællesskabet" og børnene minder tildeles både hinanden om det, men også nye voksne kan blive spurgt af børnene.

I vuggestuen er børnene altid aktivt deltagende i alle de daglige rutiner vi har i hverdagen, og vi arbejder med at tydeliggøre vores læringsmål i disse. Børnene er altid med til at hente maden i køkkenet, vasketøj eller andet fra vores depot i kælderen. Børnene vokser og bliver mere modige, og de hjælper hinanden med at fortælle, at der ikke er noget at være bange for (når de henter noget i kælderen) eller siger til hinanden at "du kan godt". Når maden er hentet, deltager børnene i borddækningen og understøttes i at være selvhjulpne, alt efter alder. Vi har fokus på, at børnene har den nødvendig tid til at lære og at læringen foregår individuelt, når vi bl.a. tager tøj af og på, skal gå på tur, er på legepladsen eller leger i et afgrænset læringsrum. Vi understøtter børnene i at kunne selv og vi støtter også børnene i, at hjælpe hinanden, at være gode venner og bede om hjælp hvis der er noget der er svært.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I spindegården har vi sammen med forældrene defineret hvordan vi i arbejder pædagogisk ud fra de værdier og særkende som både forældre og personale ser som særlige for spindegården. Disse er selvværd, medbestemmelse, selvhjulpenhed, fælles ansvar, leg på tværs, den gode tone, vi værner om måltidet og aktivt udeliv.

Disse værdier er grundlaget for mødet med forældrene i alle aspekter af vores samarbejde omkring børns trivsel og læring. Vi arbejder med at inddrage forældrene mere i deres børns hverdag og en opmærksomhed på hvordan man som forældre kan bidrage aktivt og få en oplevelse af at det gør en forskel i deres børns hverdag.

Dette gør vi bl.a. ved vores forældreforening som arrangerer vores årlige skovtur med forældre, børn og personale, som står for vores sommerfester, løvfaldsfest, arbejdsdage, julefester m.m. Vi anser vores forældre som ligeværdige samarbejdspartner og som dem der ved mest om deres børn og vi er nysgerrige når børn og forældre starter i spindegården hvor vi altid spørger ind til hvem de er og hvem deres barn er. Dette bruger vi et indkøringsskema til, så vi kommer hele vejen rund om familien. Vi skriver dagligt til forældrene omkring dagens aktiviteter på KBH barn og afholder møder med vores forældre, til deles når der opstår et behov, men også som en del af en indkøring eller overgangs samtale fra vuggestuen til børnehaven.

Vi værner om den gode tone i spindegården og der indebærer, at alle som kommer i spindegården er gode rollemodeller, det hjælper vi bl.a. hinanden med at være, ved at vi som forældre og personale taler ordentligt til hinanden og hvis dette ikke sker, har vi hver især et ansvar for at skabe rammerne for en fremadrettet god kommunikation. Dette italesættes som en forventning når man starter i spindegården.

Vi er opmærksom på at vores forældre er meget forskellige med forskellige behov og vi tilrettelægger vores samarbejde så vi kommer rundt om alle vores forældre. Vi kan have forældre som skal guides mere i forhold til deres børns trivsel og udvikling og det kan vi bl.a. gøre ved afhentning/aflevering eller ved at afholde møder. Vi møder forældrene fordomsfri og forventer, at de vil samarbejde med os.

Vi anser vores forældre som en vigtig ressource i deres barns liv og bl.a. derfor har forældrene praktiske opgaver i institutionen, vores forældre har ansvaret for selv at vaske deres børns sengetøj, dyner m.m. selv sørge for at tage det af og på og vi har tillid til, at forældrene selv gør det, når det er nødvendigt. Vi er altid i dialog med forældrene hvis der er noget som vi bliver usikre på og spørger ind for at hører hvad de tænker om en given problemstilling.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle vores børn skal opleve at være en del af et socialt fællesskab, og børn med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Vi anerkender børnenes forskellige tilgange og understøtter det enkelte barn i deres udvikling. Vores mål med børn i udsatte positioner er, at vi tager udgangspunkt i barnets oplevelser, så vi som voksne omkring barnet ikke ”pådutter” barnet en normaliseret måde at anskue verden og tilgangen til andre mennesker på. Vi støtter barnet i at være værdifuld i fællesskabet, dette gør vi bl.a. ved at være legefacilitator som voksen og indbyde børn i en leg, med fokus på, at støtte det udsatte barn, men også så de andre børn får øje på de kompetencer barnet besidder.

Personalet arbejder ud fra SMTTE model når det pædagogiske læringsmiljø planlægges omkring en gruppe eller et enkelt barn, så alle personaler ved hvad målet er, såvel sprogligt, motorisk, socialt m.m. Vi inddrager de tværfaglige samarbejdspartner vi har, når dette er påkrævet og vi er naturligvis altid i dialog med forældrene.

Vi evaluerer vores arbejde omkring læringsmiljøet for, at få øje på, hvad fungerede/ikke fungerede, og hvad blev vi klogere på. Vi er også nysgerrige på hvilke læringsanledninger som vi har fået øje på og hvordan det enkelte barn har vist interesse, så vi kan gøre mere af det som virker for det enkelte barn.

Dette kunne f.eks. være en tur til skoven som kan være svært for nogle børn, da skoven kan opleves stor og faretruende. Så er udgangspunktet/base vores Skovhus i en periode og derfra langsomt præsenterer børnene for mere og mere af skoven, ved at begive os længere ind i denne, med øje for at børnene trives med de gradvise udfordringer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Vores ældste børn i spindegården indgår i et særligt læringsmiljø som tilrettelægges ud fra SMTTE – modellen og som bruges hvert år. Vi justerer alt efter vores børnegruppe og deres særlige behov. I starten af september samles vores ældste gruppe for første gang og fremover til slut april hver mandag. Gruppen etableres med børn for begge afdelinger/etager. Der er altid 4 pædagoger på vores ældste gruppe, en pædagog fra hver stue som har særligt kendskab til børnene fra samme stue. Vi afholder et møde med forældrene til vores ældste gruppe i september/oktober måned hvor der oftest deltager en medarbejder fra en af de skoler vi samarbejder med, dette kan være fra fritidshjemmet eller skolen. Til dette møde orienteres forældrene omkring hvilke kompetencer der er gode, at børnene besidder når de skal i videre i livet, og hvordan det forventes, at forældrene bakker op omkring dette.

I vores læringsmiljø tilrettelægger vi en pædagogisk praksis der skaber mulighed for, at børnenes sociale kompetencer styrkes, dette gør vi bl.a. ved at lave førstehjælp kursus hvor børnene får mulighed for, at finde egne indre styrker frem, når ens ven skal hjælpes. Vi arbejder hele tiden og hele dagen med, at være gode venner og hvordan man er en god ven, dette gør vi bl.a. igennem at være en indianer (rød, gul eller grøn) og det betyder at alle farver har en vigtig rolle. Hvis man oplever en ven være ked af, kan man vælge, at være den gule indianer der henter hjælpen, den røde der trøster, eller den grønne der finder noget andet der kan leges med, alle farver er lige vigtige, men kan forskellige ting. På den måde tilgodeser vi børnenes individuelle kompetencer og hjælper børnene, med at få øje på at alle kan bidrage til noget fælles.

Vi brobygger med mange skoler i vores område og der tages på mange besøg i mindre grupper, vi anser det for vigtigt, at børnene ved hvor de skal hen og være, når de ikke skal være i børnehaven mere, men også hvem de skal sammen med og hvor deres venner skal hen. Vi er opmærksom på hvordan børnenes trivsel er undervejs igennem denne proces, da det for nogen børn kan være meget svært at skulle videre i livet og forlade noget de kender og er trygge ved, her inddrager vi forældrene og beder om hjælp til at de kan skabe noget brobygning ved evt. at besøge fritidshjemmet og skolen mere end vi har mulighed for.

Vi arbejder overordnet ud fra vores børnesyn i ældste gruppe og tilbyder børnene mange forskellige muligheder i hverdagen for at deltage aktivt og få betydningsfulde sociale kompetencer og erfaringer. Vi opfordrer børnene til at tage forskellige initiativer i løbet af dagen, så børnene udfolder sig som selvstændige, stærke og alsidige mennesker. Vi skaber muligheder for, at børnene oplever sig som værdifulde deltager samt medskabere af et socialt fællesskab.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I spindegården har vi et tæt samarbejde med den kirke der ligger i vores lokalområde og denne besøger vi jævnligt. Vi er til høstfest, julegudstjenester, eller på besøg uden nogen anledning. Vi anser dette læringsmiljø vigtigt for børnenes udvikling og dannelse, når vi f.eks. skal være stille og ikke råbe, fordi vi skal tage hensyn til hinanden og de andre mennesker der også er i kirken.

Vi bruger vores nærmiljø meget til at tage på ture, dette kan være legepladser eller andre institutioner i området, vi anser det som vigtigt for børnene, at de ved hvordan der ser ud omkring deres bopæl, så deres verden udvides og derigennem deres sprog, viden og erfaring.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I spindegården har vi igennem et udviklingsarbejde med en konsulent fået endnu mere øje på hvordan vi bedst muligt kan indrettet fysiske læringsmiljøer som kan understøtte børnenes lege igennem et børne perspektiv.

Vi har på alle stuer indrettet forskellige fysiske læringsmiljøer der tydeligt viser hvad børnene kan lege med. I hele spindegården arbejdes der med visualisering af dagen og ugen på tavler på vores gange eller på de enkelte stuer. Vi anser det for vigtigt, at børnene ikke skal gætte sig til hvad dagen bringer, men at børnene kan når de har brug for det, opsøge den viden de skal have for at kunne navigere i dagens struktur. Vi oplever, at det for alle børn uanset behov bruges meget. Der opstår mange snakke børnene imellem når de f.eks. kigger på hvem der har fødselsdag i hvilken måneden og årstid.

Vi vægter, at vores fysiske læringsmiljøer skal fremstå som overskuelige og gennemskuelige, ikke for meget legetøj, så børnene ikke kan overskue at rydde op. De voksne er rollemodeller og hjælper altid med at rydde op, når vi gør dette sammen, er der mange snakke om hvad det er vi laver sammen og hvorfor det er vigtigt, at vi passer på vores legetøj og hjælper hinanden, og vores mål som voksen er at understøtte vigtigheden, af børnenes egen opfattelse af kunne selv og tage ansvar for sig selv og fællesskabet.

Vi vægter at skabe små legegrupper og leger på tværs af huset med en voksen som er inspirator i legen, dette kan være små grupper der spiller sammen, leger med biler, eller går en tur, alt sammen med udgangspunkt i hvad den enkelte gruppe har brug for. Når vi leger vægter vi at lytte til hinanden og spørge ind til behovet hos den enkelte, f.eks. når vi leger med biler og en dreng kun vil have den røde bil, snakker vi om hvorfor det er vigtigt for den dreng og hjælper børnene med at acceptere dette.

Vi øver os i, at få øje på hvor vi evt. kan forberede vores børnemiljøer, og snakker tit med børnene om hvad de gerne vil. Et fokusområde vi har fået øje på er vores legeplads, hvor børnene og de voksne har nogle ønsker som kan tilgodese flere børn og styrke vores udendørs børnemiljø.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Overordnet arbejder vi i Spindegården med at tilbyde børnene mange forskellige muligheder for at deltage aktivt og få betydningsfulde sociale kompetencer og erfaringer[.]

fordi en omsorgsfuld og tilpas udfordrende hverdag i et tryk miljø, er med til at skabe selvværd og giver børnene kompetencerne til at begå sig videre i livet.

Vi giver plads til at børnene udfolder sig som selvstændige, stærke og alsidige personer, der selv kan tage initiativ, dette er uanset alder. Vi arbejder med at børnene oplever sig som værdifulde deltager som medskabere af et fællesskab, vi understøtter det enkelte barns selvværd, da vi anser selvværdet som grundstenen for barnets videre udvikling, og vi tager som naturligt udgangspunkt i hvem barnet er og hjælper med at sætte ord på barnets egne og andres følelser og behov. Vi understøtter det enkelte barn i at kunne selv, hvad enten det er at tage tøj af/eller på, eller at kunne konflikthåndtere, barnet skal have succesoplevelser og have tro på, at kunne selv.

Når vi i vores daglige rutiner inddrager børnene, dette kan f.eks. være at vuggestuebørnene er med til at hente madvognen og dække bordet, så oplever børnene at være aktive i deres hverdag og deltage aktivt i et fællesskab. Børnene øver sig i at drage omsorg og vise empati og oplever en succes igennem, at hjælpe de andre børn som er mindre end dem selv.

I børnehaven er børnene også med i køkkenet og hente madvognen, dække borde og præsentere maden for de andre børn. Her oplever børnene at stå frem foran de andre børn og have tillid til selv at kunne, bl.a. huske hvad maden indeholder og hvad de forskellige ingredienser hedder. Børnene øver sig på, at lytte til de andre, og vente på tur og være aktiv i det store fællesskab.

Igennem vores relationelle arbejde understøtter vi børnene i alle aldre til at turde kaste sig ud i nye oplevelser, og er opmærksom på, at vi som voksen understøtter børnenes lyst også hvis noget opleves som svært, så hjælper vi ved at sætte ord på, eller får de større børn til at hjælpe de mindre.

Vores skov bruger vi meget aktiv som et anderledes læringsmiljø, som naturligt understøtter børnenes motoriske udfoldelser, og derigennem oplevelser af at kunne noget som også kan opleves som farligt (f.eks. at være højt oppe i et træ) Når vores vuggestuebørn er på vej i børnehaven, kommer de med i skoven og bliver præsenteret gradvis for skoven og alle de muligheder med en voksen eller et ældre barn som støtter og hjælper. Børnene vokser meget når de øver sig på at kunne mestre dette nye læringsmiljø.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder i Spindegården ud fra at understøtte udvikling af barnets empati, så barnet kan få en forståelse for at andre kan have et behov, ønske eller følelse der er anderledes end en selv. Dette gør vi bl.a. igennem børnenes lege hvor vi afprøver forskellige roller i lege. I vuggestuen understøtter vi børnene meget i deres forsøg på leg og vi sprogliggøre disse overfor de andre børn. f.eks. ”kan du se, at Arnold har taget en rød bil, og kører på tæppet, han vil gerne lege bil leg med dig” eller vi sætter ord på børnenes følelser ”Arnold blev ked af det, da du sagde nej”.

Vi hjælper børnene med at skabe relationer og venskaber igennem leg og læringsmiljøer, dette gør vi bl.a. igennem voksen initieret lege med rammer der er planlagte på kryds og tværs af vores store hus, vi hjælper børnene med at få øje på det store fællesskab så børnene får mulighed for at udvikle nye relationer og venskaber. Vi hjælper både vuggestuebørn og børnehalebørn til at have mulighed for at lege, til dels i tydelige afgrænset læringsmiljøer, men hjælper også børnene med at få øje på de spontane legemiljøer. Igennem legen ser vi børnene gøres sig stor umage for være i fællesskabet og de udvikler deres personlige og sociale kompetencer.

Vi viser børnene, at vi tager deres lege alvorligt også når vi som voksen deltager, og vi deltager som voksen altid med ydmyghed overfor børnene og deres lege og tager legen

ligeså alvorligt som børnene gør. Det betyder bl.a. at vi husker at sige til og fra når vi er færdige med at lege, at vi som voksne ikke afbryder hinanden når vi leger. Igennem legen kan vi som voksne være dem der sætter rammerne for en leg der kan rumme børn som kan have det svært at indgå i fællesskabet, ved at skabe mindre grupper og understøtte det enkelte barn i en leg og vise, at vi som voksen kan lide at lege med barnet og ønsker, at være sammen med barnet og anser barnet som værnede vigtigt for fællesskabet.

Vi hjælper børnene igennem lege med at have kontrol over impulser i legen og have respekt for de sociale grænser. Det kan vi gøre ved at sprogliggøre legenes rammer for børnene og være sikker på at alle i legen har forstået præmisserne i denne.

Når vuggestue børnene leger kan børnene have svært med impuls kontrol og derigennem opleve en del konflikter over et legetøj, eller andet. Her understøtter vi børnene sprogligt, og viser dem hvordan man er en god ven igennem fælles oplevelser. Det kan være en tur i nærmiljøet hvor børnene skal holde hinanden i hånden og det er vigtigt, at vi holder øje med hinanden og hjælpe hinanden. Eller på legepladsen hvor vi laver bevægelse og kan hjælpe hinanden op på en kasse, eller ned igen, hvis en er bange. Vi oplever, at børnene hurtigt lærer, at forhandle i en leg, og kan blive meget kreative i deres behov.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog

- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi understøtter det enkelte barns sprogforståelse og sprogtilegnelse, vi støtter barnet i udviklingen af forståelse af ord, begreber og til at koble sproget sammen med handling. Vi støtter børnene i at udtrykke deres følelser, tanker og oplevelser. Og give udtryk for egen behov og bruge sproget i deres sociale udvikling.

I vuggestuen øver vi til samling at vente på tur og lytte til hvad de andre børn fortæller og vi venter med at stille nye spørgsmål indtil børnene har svaret. Vi anser det for vigtigt at give børnene tid til øve sig på sproget og at kunne forstå den turtagning vi benytter os af kommunikativt. Vi synger mange sange som børnene vælger og bruger vores læringsmiljøer til at udvide børnenes sproglige formåen bl.a. malerværksted, hvor vi taler om farver, hvad der kan males og hvad børnene maler, yderligere har vi fokus på at hjælpe hinanden, at række farverne til hinanden, og være nysgerrig på hvad de andre maler.

Vi leger med sproget igennem, sange, leg med sæbebobler, pustelege, bevægelseslege og arbejder med børnenes mundmotorik, igennem leg med krop, mimik og stemme. Når børnenes motorik styrkes, oplever vi at børnene bedre kan koordinere deres krop og derigennem personlige udvikling.

I børnehaven øver vi børnene i at tale og lytte til hinanden, særligt ved konflikter. Vi har særligt fokus på at udvikle børnenes sproglige og skriftlige verden igennem mange forskellige læringsmiljøer igennem dagen. Det kan være ved dramaværksted hvor børnene bruger deres krop, mimik og stemme og hvor børnene igennem drama kan forklare følelser, skelne fantasi og virkelighed og tale om store emner så som livet og døden. Vi bruger bl.a. dukketeater, som et redskab til at børnene kan styrke deres selvværd og deres sociale relationer.

Når børnene står frem og skal præsentere et teaterstykke, formidle sig selv i sine følelser og behov eller i en rolle leg, er de sproglige ytringer vigtige for formidlingen, og det understøttes af det nonverbale sprog. Vi anser os som voksen som meget vigtige rollemodeller og det samme er alle der kommer i spindegården, forældre, personale, tværfaglige samarbejdspartnere, håndværker m.m.

Vi har på personalemøder defineret hvordan vores sproglige strategi er i Spindegården og hvordan vi arbejder med at skabe læringsmiljø der støtter dette f.eks.

- Dialogisk læsning – vi tager udgangspunkt i "huset" som har fokus på den voksens rolle i oplæsning og åbninger i kommunikationen med børnene
- Vi bruger måltidet hvor vi udfolder børnenes begrebsforståelse
- Der er ingen unødigt larm i vores hus, vi bruger kun musik når det giver mening i forhold til børnene
- Mindre voksen snak

- Tydelige læringsmiljøer som er faste og fleksibel – have øje for hvordan vi indretter vores rum, så de kan inspirer til børnenes lege og understøtte børns kommunikation
- Skabe ro til fordybelse og dialog

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Igennem vores daglige møde med hinanden hvor vi vægter åbenhed, anerkendelse, nysgerrighed og et fokus på, at vi alle er lige meget værdi det store og lille fællesskab, mener vi der er rum og mulighed for igennem vores læringsmiljø, at børnene er nysgerrige på sig selv og de andre børn og er trygge ved, at være i miljøer der kan være udfordrende såvel fysisk og psykisk.

Vi arbejder bl.a. i vuggestuen med at børnene skal lære deres krop at kende, og hvordan den fungerer, det kan være små som store udviklingsspring. Når børnene begynder at kravle/gå vil deres verden blive meget større, og for nogen børn mere ”farlig”. De vil når de lige er startet med at gå have brug for en voksen der kan understøtte dem i forhold til balancen og deres usikre færden blandt de andre børn der har mere fart på. Her italesætter

vi bl.a. ”hov du faldt, du blev lige skubbet omkuld, kom jeg hjælper dig op igen” Når vi gør dette, viser vi børnene, at det der ok at falde, at det ikke er farligt og der er en voksne/eller et andet barn der hjælper. Efterhånden som børnene bliver mere sikre på deres motorisk formåen udfordrer vi dem igennem løb, kolbøtter, motoriske baner hvor børnenes balance, koordinering og styrke er i højsæde. Vi gentager og gentager så børnene har en oplevelse af, at kunne mester deres krop og derigennem udvikler og styrkes børnenes selvværd.

Vi understøtter det enkelte barns motoriske udvikling, vi støtter børnene ved, at lade dem gøre ting selv og ved at vi indretter vores læringsmiljø både ude og inde så der er plads til dette. Vi støtter børnene ved at italesætte når de f.eks. løber eller leger hvordan deres hjerte banker og hvorfor det sker og hvad man kan gøre for at få hjertet til at banke mindre.

I børnehaven arbejder vi yderligere med vores læringsmiljø i skoven hvor børnene bliver en del udfordret i forhold til deres erfaringer. I skoven kan børnene kravle meget højt op i et træ og de skal selv kunne komme ned. Vi understøtter bl.a. børnene i at have realistiske krav til sig selv og at det er ok, at man ikke kan det hele på en gang. F.eks. et børnehavebarn der er 3 år, vil meget gerne lige så højt op i et træ som en på 5 år, her fortæller vi, at det andet barn har øvet sig mange gange og man er nødt til at prøve sig frem, hvor langt man har lyst til at kravle op, men der kommer ikke en voksen og henter en ned. Vi er afventende som voksen og understøtter hvis barnet har lyst til prøve, men guider også hvis vi kan se barnet bliver usikre og er opmuntrende.

Vi oplever, at børnene bliver meget stolte når de afprøver sig selv, både fysisk og psykisk og deres selvværd vedvarende styrkes.

Vi arbejder med kost og sundhed på flere niveauer, børnene får kendskab til varieret kost og er inddraget i måltidet – læs pædagogisk læringsmiljø. Vi opfordrer børnene til at være madmodige og herved være med til at skabe madglæde.

Natur, udeliv og science

”Naturopplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I spindegården vægter vi at børnene har lyst og glæde ved at være i naturen og vi støtter børnene i at være nysgerrig, undersøgende og fantasifulde i deres lege i naturen. Vi støtter det enkelte barn i at udvise interesse, glæde og respekt for naturen ved positive oplevelser på barnets egne præmisser f.eks. dagligt ved at bruge vores legeplads til at gå på opdagelse efter små dyr, mærke regnen eller smage på planter. Vi understøtter det enkelte barns mulighed for at opdage og udforske naturen og naturens forskellighed og støtter børnene i at lære at sanse sig selv og få en større forståelse af andet end sig selv.

I vuggestuen tager vi bl.a. på bondegårdstur hvor vi rører ved dyrene og kommer ind til både geder, kaniner og grise. Når vi er sammen med dyrene, er der nogle børn der kan blive bange og her hjælper vi børnene, med at være i det farlige og alligevel få en god oplevelse f.eks. et barn er inde hos gederne og nogle af disse kommer meget tæt på barnet, og barnet bliver meget bange og græder, her hjælper den voksen med at fortælle at gederne er meget nysgerrig på hvem barnet er og vil lugte til dette. Barnet bliver mere tryk ved dyrene og prøver, at røre ved dem, nogle gange på en voksen arm. Barnet oplever at kunne mestre en psykisk sårbarhed og gør sig vigtig erfaring som bruges til fremtidige udfordringer.

Efterhånden som børnene bliver mere nysgerrig på sig selv i det helt store, kobler vi viden på som vi oplever i bøger, nettet eller ser når vi er på ture rundt i nærmiljøet. Vi understøtter børnenes nysgerrighed og er opmærksom på de læringsanledninger der opstår spontant.

I børnehaven bruger vi særligt vores skov som læringsmiljø i forhold til naturen. Vi viser børnene at vi skal have respekt for naturen og at vi skal være ydmyg i forhold til dyr, planter, m.m. Vi arbejder med en naturvidenskabelig tilgang som understøtter børnenes nysgerrighed, men også at vi som voksen gerne må vise/arbejde med at pirre denne. Vi er i gang med at afprøve forskellige tilgange til dette og en måde er bl.a. at vise børnene forskellige eksperimenter, så som hvordan man laver lava, hvordan man laver en pruttebombe, hvordan man laver flotte billeder af spindelvæv og meget mere.

Vi bruger skoven til at lave mad på bålet og her er børnene med til at finde brænde, passe bålet (altid sammen med en voksen) og lave maden over bålet. Vi oplever, at børnene er meget glade for at deltage og er meget stolte når de har været med i processen og skal præsentere dette for deres venner.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Spindegården skaber vi muligheder for, at børnene får muligheder for at afprøve sig selv i forhold til et bredt spekter af kulturelle udtryksformer. Vi mener, at det danner hele mennesker at have forståelse for sin egen kultur og i mødet med andre kulturer, udvider børn deres forståelsesramme. Vi vægter, at børnene har adgang til materialer og redskaber, der kan give oplevelser og bidrage til børns skabende kulturelle aktiviteter. Fantasien udvikles og børn lærer nyt gennem dagligdagens forskellige læringsmiljø og udfordringer. Vi åbner for mulighed for, at børnene kan deltage i og få viden om kultur, kulturhistorie, traditioner og kunstneriske tilbud.

Dette gør vi bl.a. ved, at vi tager på biblioteket med vores vuggestuebørn og hører historier eller ser teater. Her bliver børnene udfordret på deres egen forståelse af verden og kan få kendskab til at andre kan have det på andre måder. F.eks. en bog der læses om en dreng der bliver væk fra sin mor. Børnene kan blive påvirket og vi snakker med børnene om det og hvilke følelser drengen må have og hvad vi kan gøre for at gøre ham glad igen. Børnene udvikler og styrker empati og større indsigt i sin egne følelser igennem finkulturelle indspark.

I børnehaven tager vi årligt på mange forskellige tur ud af huset, vi besøger frilundsmusset, går i teater, på biblioteket, i kirke og meget mere. Her udfordre vi også børnenes

egen forståelse af dem selv og hvordan deres kulturelle baggrund er og understøtter børnenes nysgerrighed på hvordan andre kan leve, eller hvordan deres kultur er. Vi oplever, at børnene er meget nysgerrige på sig selv og egen kultur, men også på andres, vi støtter børnene i at være fordomsfri og i at kunne rumme alle i det store fællesskab.

I vores hverdag har vi undersøgt vores kultur og hvordan vi definerer denne og fået fokus på følgende som er gældende i alle aldres grupper;

- Fantasien udvikles når børnene selv arbejder med deres kreative sider, både i processen og når de leger med forskellige produkter bl.a. når vi har kunst projekter med fernisering
- Hygge og fællesskab med børn, forældre og personale til vores mange arrangementer i årets løb f.eks. blomstens dag, sommerfest, bag for en sag m.m.
- Måltidet er en del af vores kultur, hvad spiser vi, hvordan inddrages børnene og hvordan er stemningen?
- Vi er sammen på tværs af aldre, køn og børnene gives rum for også at kunne trække sig og være alene

---

Evalueringkultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringkultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi arbejder med SMTTE model hvor vi bl.a. kan beskrive et læringsmiljø som vi kan blive nysgerrige på uanset om det fungerer/ikke fungerer.

Vi tager udgangspunkt;

- I sammenhæng- hvad er det vi ønsker at blive nysgerrig på- hvilke vilkår er der tale om?
- Mål – hvad er det resultat som vi ønsker at opnå?
- Tegn – Hvordan ser vi om vi er på vej i den rigtige retning til at indfri målet?
- Tiltag – Hvilke handlinger skal der til, for at vi når målet?
- Evaluering – Nåede vi målet

Vi oplever, at arbejdet med SMTTE modellen er dynamisk da vi kan "springe" rundt i de forskellige elementer og justerer løbende i et forløb, hvis vi oplever, at vores tiltag ikke virker. Vi arbejder med at være konkrete, realistiske og vores mål skal være målbare, ellers kan vi have svært ved at evaluere en effekt. Vi arbejder med SMTTE modellen på alle vores møder, dette kan være p-møder, afdelingsmøder eller team møder som ligger forskudt på en måned.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi arbejder ud fra et årshjul og evaluere igennem vores SMTTE model når vi afslutter et projekt. Vi vil fremadrettet udarbejde noget materiale som kan understøtte en stærkere og mere systematisk evaluering kultur.

Vi er optaget af børnenes læringsanledninger og de voksnes kompetencer til at få øje på disse, og vil udvikle et databaseret materiale til brug af dette. Hvordan formen bliver er uafklaret lig p.t. Vi er i undersøgelsesfasen, da vi samtidigt ikke skal på vil pålægge os selv mere "papirnusseri" hvor tiden forsvinder fra børnene, materialet skal være let tilgængeligt og noget man kan bruge sammen med børnene. Vi vil bruge den data som vi indsamler til at differencere vores læringsmiljø så der skabes mere rum for forskellighed inden for den samme ramme. Alle børn har forskelligt udgangspunkt og det skal der være plads til.

